

Myndigheten för yrkeshögskolan

Resultat av tillsyn av yrkeshögskolan 2016

Tillsynsrapport | 2016

Förord

I denna rapport sammanfattar vi resultaten av 2016 års tillsyner. Sammanställningen ska ge en övergripande bild av det arbete som myndigheten har gjort inom ramen för tillsyn och bidra till en god förståelse av de regler och krav som styr yrkeshögskolan.

Vi som arbetat med tillsyn vill tacka alla de utbildningsanordnare, studerande och ledningsgrupper som har medverkat i tillsynerna. Tillsammans hjälper vi att göra yrkeshögskolan till ett väl fungerande utbildningssystem.

Hässleholm 18 maj 2017

Rafal Tomaszewski
Enhetschef för tillsyn

Innehåll

1	Inledning	2
2	Resultat av tillsyn 2016	2
2.1	Inledande tillsyn	3
2.2	Regelbunden tillsyn	3
2.3	Anmälningsärenden och tillsyn på förekommen anledning	3
2.4	Ekonomisk granskning	3
3	De vanligaste kritikområdena	4
3.1	Kursplaner	4
3.2	Ledningsgruppens uppdrag	5
3.3	Undervisning	6
3.4	Värdegrund	6
3.5	Betyg	7
3.6	Bedriva studier	7
4	Slutsatser och reflektioner	7
4.1	Skarpare urval fortsätter att leda till ökad andel tillsyner med kritik	7
4.2	Krav och stöd går hand i hand	8
4.3	Låg examinationsgrad behöver inte betyda att utbildningen är bristfällig	8
4.4	Antalet anmälningsärenden ökar	8
5	Granskning under 2017	9
	Bilaga 1: Vad är yrkeshögskolan?	10
	Bilaga 2: Vad gör Myndigheten för yrkeshögskolan	11
	Bilaga 3: Hur genomförs tillsyn inom yrkeshögskolan	12
	Utbildningens innehåll och genomförande	12
	Ledning och utveckling	12
	De studerandes rättssäkerhet	12
	Olika typer av tillsyn	12
	Inledande tillsyn	12
	Regelbunden tillsyn	13
	Anmälningsärenden och tillsyn på förekommen anledning	13
	Ekonomisk granskning	13

1 Inledning

Syftet med denna rapport är att sammanfatta resultatet av Myndigheten för yrkeshögskolans tillsyn av utbildningar inom yrkeshögskolan under 2016. Rapporten riktar sig till utbildningsanordnare som blivit granskade, och till de anordnare som ännu inte varit med om tillsyn. Vidare är rapporten även intressant för andra aktörer som vill förstå hur myndigheten försäkras sig om att utbildningarna inom yrkeshögskolan genomförs i enlighet med de krav som framgår av regelverket.

En sammanställning av resultaten från myndighetens tillsyner ger en bra bild av vilka som är de vanligaste bristerna inom de områden som granskas. Sammanställningen ger både myndigheten och utbildningsanordnarna ett underlag att arbeta vidare med i vårt gemensamma utvecklings- och kvalitetsarbete.

2 Resultat av tillsyn 2016

Genom tillsyn kontrolleras att utbildningarna genomförs enligt de bestämmelser som finns i författningarna för yrkeshögskolan. Tillsynen ska också bidra till ökad rättssäkerhet för de studerande, samt ökad kontroll av att statsbidrag används på rätt sätt. Genom att kontrollera utbildningarna bidrar tillsynen även till att förtroendet för yrkeshögskolan stärks.

I tabell 1 ges en övergripande bild av hur många tillsynsärenden som har genomfördes under år 2014 till 2016. Under år 2016 fattade myndigheten 219 tillsynsbeslut, vilket utgör 17 procent av de pågående utbildningarna. Andelen beslutade tillsynsärenden har mer än halverats från 2014. Den största anledningen till detta är att myndigheten har ökat antalet kvalitetsgranskningar.

	2016	2015	2014	Förändring 2014–2016 (%)
Inledande tillsyn	139	138	265	- 48
Regelbunden tillsyn	21	51	94	- 78
Anmälningsärenden	51	47	36	42
Tillsyn på förekommen anledning	8	10	11	- 27
Summa antal beslut	219	246	419	- 48
Antal pågående utbildningar	1 316	1 272	1 172	12
Andel tillsynade utbildningar (%)	17	19	36	

Tabell 1: Antal beslutade tillsynsärenden

Den totala andelen beslut med kritik är 69 procent, se tabell 2. Andelen beslut med kritik har ökat med nära 20 procentenheter sedan år 2014. Ökningen kan bero på att myndigheten genomförde ett mer behovsanpassat urval av utbildningar vid inledande tillsyn och att de utbildningar som valdes ut för regelbunden tillsyn oftast inte hade varit föremål för en inledande tillsyn. Det sistnämnda innebär att brister som skulle ha identifierats vid en inledande tillsyn istället identifierades vid den regelbundna tillsynen, det vill säga i ett senare skede i utbildningens livscykel.

	2016	2015	2014
Inledande tillsyn (%)	68	57	52
Regelbunden tillsyn (%)	95	73	44
Anmälningssärenden (%)	63	49	37
Tillsyn på förekommen anledning (%)	63	70	47
Summa andel beslut med kritik (%)	69	59	50

Tabell 2: Andel beslutade tillsynsärenden med kritik

2.1 Inledande tillsyn

Inledande tillsyn genomförs strax efter att en utbildning startat. Syftet med inledande tillsyn är att säkerställa att utbildningen har rätt förutsättningar för att genomföras på ett rättssäkert och transparent sätt.

Utbildningarna valdes ut baserat på hur väl utbildningsanordnarna levde upp till författningarnas krav vid tillsyn av andra utbildningar. Av 139 stycken genomförda inledande tillsyner framfördes kritik mot 94 utbildningar på minst en punkt.

2.2 Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn är en tillsyn som sker i ett senare stadie av utbildningens genomförande. Årets urval baserades på utbildningarnas examinationsgrad. Vid samtliga regelbundna tillsyner utom en fick utbildningarna kritik på minst en punkt.

2.3 Anmälningssärenden och tillsyn på förekommen anledning

Under år 2016 fattade myndigheten beslut i 51 anmälningssärenden. Cirka två tredjedelar av ärendena avslutades med kritikbeslut.

Därutöver genomförde myndigheten åtta tillsyner på förekommen anledning. Dessa tillsyner initierades efter att myndigheten fått signaler om eventuella brister. Fem av dessa tillsynsärenden avslutades med beslut om kritik.

2.4 Ekonomisk granskning

Den ekonomiska granskningen bestod av en systematisk genomgång av rekvisitioner på 676 utbildningar som avslutades 2015. Utöver detta initierades ärenden inom ekonomisk granskning på anmodan av tillsynsverksamheten. Totalt gick 66 ärenden vidare till utredning och beslut.

I 32 ärenden beslutade myndigheten att kräva tillbaka statsmedel motsvarande 1,4 mnkr. I 18 ärenden beslutade myndigheten att ta emot statsmedel som återbetalades på anordnarnas eget initiativ motsvarande 0,5 mnkr. I övriga 16 ärenden vidtogs inga vidare åtgärder.

3 De vanligaste kritikområdena

Nedan följer en redogörelse över de vanligast förekommande områdena där myndigheten riktar kritik mot utbildningsanordnarna.

	2016		2015		2014	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Kursplaner	102	47	71	29	74	18
Undervisning	26	12	24	10	24	6
Ledningsgruppens uppdrag	17	8	26	11	84	20
Värdegrund	9	4	5	2	3	<1
Betyg	8	4	6	2	15	4
Summa antal beslut med kritik	219		246		419	

Tabell 3: Mest kritiserade områden

Kursplaner och undervisning är de områden där andelen beslut med kritik ökade mest under åren 2014–2016. På området ledningsgruppens uppdrag halverades mängden kritik under samma period. Förklaringar till dessa förändringar finns under respektive rubrik.

3.1 Kursplaner

Kursplaner är det tillsynsområde som står för störst antal beslut med kritik. Undermåliga kursplaner kritiserades tre gånger så ofta som det näst mest kritiserade området. Mängden kritik som myndigheten riktar mot utbildningarna på detta område har ökat stadigt. År 2014 innehöll 18 procent av tillsynsbesluten kritik mot brister i kursplaner. Motsvarande siffra för 2015 var 29 procent. Under 2016 kritiserade myndigheten kursplanerna i 48 procent av tillsynsbesluten.

Anledningen till ökningen av andelen kritik mot kursplanerna är bland annat en allt mer utvecklad och en skarpare syn på hur väl informationen i kursplaner ska förmedla en tydlig bild av vad kursen innehåller och vad som krävs av den studerande för att uppnå ett betyg. Myndighetens skärpta syn på kursplaner beror huvudsakligen på ett flertal beslut där vi har konstaterat brister i kursplaner, vilket i sin tur har lett till brist på tydlighet vid genomförande av kurser. Myndigheten har även tagit hänsyn till de ökade kraven på tydlighet och transparens, vilket SeQF:ens införande kommer att ha på kursplanerna.

Varför är korrekta kursplaner viktiga?

Det som kännetecknar en korrekt utformad kursplan är en struktur som följer författningarnas krav och ett innehåll som tydligt beskriver vad kursen ska leda till och hur detta kommer att verifieras. Syftet med kursplanens utformning är att på ett samlat och lättillgängligt sätt presentera övergripande information som de studerande ska veta om kursen. Kursplanen fungerar även som en överenskommelse mellan anordnare och de studerande. Planen fastställer det som utbildningsmomentet ska innehålla och förbinder utbildningsanordnaren till att leverera det innehåll som krävs för att de studerande ska kunna uppnå målen. För de studerande är kursplanen också en tydlig beskrivning av de krav som ställs för att de studerande ska kunna uppnå ett betyg. Därtill är kursplaner ett lättöverskådligt underlag för ledningsgruppen som ska ha en inblick i utbildningens beståndsdelar.

Myndighetens kritik rörande brister i kursplaner riktar sig mot brister i struktur så väl som i innehåll. Den kritik som myndigheten riktade mot bristande struktur handlade oftast om att kursplanerna saknade väsentlig information. Det som oftast saknas i kursplaner är betygskriterier och former för examination. Vid några enstaka tillfällen riktade även myndigheten kritik mot avsaknad av uppgifter om obligatoriska moment och om förkunskapskrav som inte har framgick av kursplanen. De flesta utbildningsanordnarna hade redan formulerat den information som saknades i andra dokument, vilket gjorde att dessa brister snabbt kunde åtgärdas.

Utöver brister i struktur, kritiserar myndigheten även brister i kursplanernas innehåll. Detta är förmodligen det rättsområde där myndighetens tillsyn har utvecklats mest. Ett tydligt exempel på denna utveckling är att sedan något år tillbaka ska former för examination som kursplanen uppger vara specifika för den aktuella kursen. Tidigare har utbildningsanordnarna i sina kursplaner ofta listat flera examinationsformer för att låta den ansvarige läraren bestämma den mest lämpliga formen. Dock framkom det att omtentamen och andra kompletteringar kunde baseras på former för examination som skilde sig från de ursprungliga. Myndigheten bedömde att ett sådant förfarande äventyrade rättssäkerheten och förutsägbarheten i bedömningen av prestationer. Därför riktar vi idag kritik mot kursplaner som inte specificerar hur de studerandes prestationer kommer att verifieras.

Kritiken mot brister i innehåll handlar om att informationen i kursplanen kan vara så knapphändig att det är svårt för studerande att få en uppfattning om kursens mål eller innehåll. Otydliga krav på vad de studerande ska kunna för att uppnå ett G eller VG har också lett till kritik. Vad gäller betygskriterier bedömer myndigheten att betygskriterier som innebär kvantifieringar, till exempel av närvaro eller poäng vid tentamen, istället för att bedöma kunskapernas kvaliteter inte är förenliga med kravet på förutsägbarhet och relevans. Det går förvisso i efterhand att motivera betygssättningen om den studerande har fått ett visst antal poäng på tentamen. Däremot går det inte i förväg att veta utifrån betygskriterierna vad den studerande ska kunna för att få det aktuella poängantalet. Betygssättning utifrån närvarokrav är förvisso förutsägbart som kriterium men säger inget om vad den studerande kan. Därför är närvarokrav irrelevant som ett betygskriterium.

Åtgärdande av brister i kursplanernas innehåll innebär oftast ett mer omfattande arbete som kräver information från företrädare från branschen. Detta medför att brister i innehåll kräver längre tid att åtgärda.

3.2 Ledningsgruppens uppdrag

År 2014 riktade cirka 20 procent av tillsynsbesluten kritik på området. Det var det mest kritiserade området det året. Under 2015 minskade andelen beslut med kritik på området något. Denna minskning fortsatte även under 2016 då endast 8 procent av besluten riktade kritik på området.

Myndigheten ser minskningen av andelen kritik på området som en konsekvens av ett omfattande arbete som har riktats mot ledningsgruppernas arbete inom kvalitetsgranskningen.

Varför är ledningsgruppens arbete viktigt?

Ledningsgruppen har ett antal viktiga uppdrag. Myndigheten har valt att gruppera några av dem under rättsområdet "ledningsgruppens uppdrag". Vissa uppdrag som ingår i ett arbete som styrs av mer specifika delar av författningarna, till exempel kvalitetssäkring av utbildningen, har vi i vissa beslut valt att behandla separat. Detta innebär att det som myndigheten allra oftast menar när det pratas om ledningsgruppens uppdrag är att anta sökande till utbildningen, att pröva frågor om tillgodoräknande, utfärda examens- och utbildningsbevis samt att fastställa kursplaner. Ledningsgruppen ska ansvara för dessa uppgifter för att på ett tydligt sätt knyta antagning, innehåll och examination till de som representerar det kompetensbehov som står bakom utbildningen.

De allra flesta beslut med kritik på området handlar om att de studerande inte har antagits eller att kursplanerna inte har fastställts innan utbildningen startat. Uppgiften att fatta beslut om antagning kan inte delegeras eller lämnas över till någon annan. Däremot kan ledningsgruppen delegera uppgiften att bedöma sökande i behörighetsprövningen och i genomförandet av urvalet. Men det är viktigt att underlaget återförs till ledningsgruppen som fattar beslutet om att anta de sökande.

3.3 Undervisning

Under 2016 riktade myndigheten kritik mot brister i undervisningen i 30 tillsynsbeslut. Rättsområdet undervisning inom yrkeshögskolan är svårt att avgränsa. Mycket av de uppgifter som granskas inom området är nära besläktade med granskningsområdena de kursplaner, kunskapsmål och även organisation och daglig ledning.

Den tydligaste avgränsade delen av granskningsområdet undervisning är antalet lärarledda timmar. Mängden undervisningstimmar är ett område som år efter år vållar problem för utbildningsanordnarna, vilket i sin tur återspeglas i mängden tillsynsbeslut med kritik. Vad som ska betraktas som lärarledda timmar är definierat i anvisningarna till ansökan om att få ingå i yrkeshögskolan. Behovet av att i utbildningsplanen ange snittmängden lärarledd tid per vecka fastslås i förordningen om yrkeshögskolan (2009:130). Definitionen av vad lärarledd tid är och hur det ska räknas fram har länge varit ett problem för utbildningsanordnarna, trots att myndigheten har tagit fram anvisningar som i allt större utsträckning utformas med hänsyn till feedback från utbildningsanordnare. Andelen utbildningar där den faktiska mängden lärarledd tid skiljer sig från den angivna mängden i utbildningsplanen fortsätter att öka.

Varför är det viktigt att ange korrekt mängd timmar av lärar- och handledarledd tid?

Anledningen till att myndigheten begär siffran vid ansökan och sedan granskar den är att vi har sett att antalet lärarledda och handledda timmar är en god indikator på lärartäthet. Direkt undervisning och interaktion med läraren betraktar myndigheten som en högkvalitativ form för kunskapsförmedling. Lärarledd undervisning är långt ifrån den enda fungerande formen för undervisning och det finns utrymme i utbildningsplanen att förmedla en fullvärdig förteckning över alla former för undervisning som används vid utbildningen.

Det är oklart varför andelen kritik på området ökar. Definitionen i anvisningar till ansökan har varit fastställd relativt konstanta, och likaså myndighetens tillsynsbeslut och bedömningar. Det är i detta läge oklart vilka åtgärder som myndigheten bör implementera för att säkerställa att antalet lärarledda och handledda timmar i utbildningsplanen överensstämmer med det faktiska genomförande.

3.4 Värdegrund

Under 2016 riktade myndigheten kritik mot 8 utbildning på granskningsområdet värdegrund. I de allra flesta fall orsakades kritiken av att utbildningsanordnarens personal uppfattades brista i sitt bemötande mot de studerande. De flesta granskningarna angående värdegrund utreder hur utbildningsanordnaren hanterar de fall där det kan finnas misstanke om eventuella brister på värdegrundsområdet. I dessa fall är det viktigt att utbildningsanordnaren kan redogöra för vilka specifika åtgärder som anordnaren har vidtagit. Det är viktigt att utbildningsanordnaren kan förklara vilken effekt som åtgärderna var avsedda att ha och hur man har följt upp detta. I de fall där utbildningsanordnaren har funnit skäl att agera i en specifik fråga är det viktigt att myndigheten kan följa utbildningsanordnarens arbete genom all relevant dokumentation.

Den andra dimensionen till utbildningsanordnarens arbete med värdegrund handlar om det systematiska, förebyggande arbetet. Här granskar myndigheten vilka värdegrundspolicier och likabehandlingsplaner som styr verksamheten. Det är viktigt att

dessa dokument är lättillgängliga för de studerande, för lärarna, för LIA-handledarna och andra involverade i utbildningen samt att dokumentens innehåll är välkänt. Myndigheten granskar också hur utbildningsanordnaren tänker förhålla sig till dem personer som inte lever upp till anordnarens värdegrundskrav.

3.5 Betyg

Under 2016 riktade myndigheten kritik mot 8 utbildningar på granskningsområdet betyg. Kritiken gällde främst brist på tydliga och transparenta krav på den studerande vid genomförande av examinerande moment. För att betyg ska sättas på ett korrekt sätt krävs det tydliga och transparenta förutsättningar. Kursplanernas betygsriterier ska göra betygsättningen förutsägbar och satta betyg ska kunna motiveras utifrån dessa. Betygsriterierna ska vara målrelaterade, det vill säga ska betygsriterierna ha relevans till kursmålen för kursen och till utbildningens övergripande mål. Närvaro eller provresultat angivna i procent eller poäng kan inte utgöra betygsriterium. Krav på närvaro vid obligatoriska moment (till exempel seminarier, muntliga redovisningar och laborationer) får dock förekomma eftersom de kan utgöra nyckelmoment som inte kan inhämtas på annat sätt eller vara avgörande för möjligheten till kunskapskontroll. Vilka moment som är betygsgrundande, det vill säga obligatoriska moment, ska tydligt framgå av kursplanen under former för kunskapskontroll.

Därtill ska examinerande moment genomföras på det sätt som motsvarar de beskrivningar som de studerande har fått ta del av tidigare.

3.6 Bedriva studier

Den största utmaningen för den ekonomiska granskningen är att avgöra huruvida den studerande bedriver studier. Statsmedel betalas ut för studerande som "bedriver studier". Definitionen av vad som krävs för att en studerande ska anses bedriva studier kan variera från utbildning till utbildning. I första hand är det utbildningsanordnarens uppgift att avgöra om den studerande bedriver studier, och utbildningsanordnaren ska i sin definition ta hänsyn till varje enskild utbildnings upplägg och genomförande.

I de mest komplicerade ekonomiska granskningarna behövde myndigheten ta ställning till hur rimlig utbildningsanordnarens definition av att bedriva studier var. När myndigheten tagit ställning till definitionen gick det att bedöma om rekvisitionsunderlaget var korrekt.

4 Slutsatser och reflektioner

4.1 Skarpare urval fortsätter att leda till ökad andel tillsyner med kritik

Rubriken ovan har använts i tidigare rapporter och den fortsätter att stämma väl överens med erfarenheterna från 2016. Antalet genomförda tillsyner minskar. För att maximera nyttan med tillsyn använder myndigheten ett allt skarpare urvalsförfarande för att identifiera de utbildningar och utbildningsanordnare som förefaller ha störst behov av tillsyn. Främst används resultat från tidigare tillsyner, kvalitetsgranskningar, ekonomiska granskningar samt av inrapporterade studieresultat för att välja tillsynsobjekt.

Andelen tillsynsbeslut som leder till kritik fortsätter att öka. 2014 ledde 50 procent av tillsynerna till kritik och 2015 var andelen 59 procent. Under 2016 var andelen 69 procent.

I likhet med slutsatserna som myndigheten drog under föregående år ses inte den ökande andelen kritik som en följd av att bristerna i yrkeshögskoleutbildningarna har ökat. Istället kan förändringen främst förklaras med hur myndigheten har utvecklat tillsynen:

- Först och främst har myndigheten utvecklat urvalsförfarandet i tillsynen. De utbildningar som har tagits ut för tillsyn har valts ut efter en alltmer noggrann

behovsanalys där myndigheten analyserat tidigare tillsynsresultat på varje utbildning och även på anordnarnivå.

- Tillsynen utvecklas i takt med att myndigheten tar ställning i allt fler enskilda frågor och gör allt fler bedömningar. Man kan säga att genom praxis blir tolkningen av regelverket alltmer omfattande och alltmer detaljerad. Dessa ställningstaganden leder till beslut som i sin tur blir vägledande för hur myndigheten bedömer vad som likställs med att följa författningarna. På grund av detta kan utbildningsanordnare uppleva att myndigheten över tid skärper eller delvist ändrar vår bedömning i vissa frågor.
- Ökande krav på kursplanerna bidrar till mest kritik. För att kunna motsvara de krav som SeQF för med sig har myndigheten sedan 2015 arbetat aktivt med att öka anpassningen av hur kursplanerna ska utvecklas. Bland annat har tillsynen ökat kraven på kursplanernas innehåll och hur betygskriterierna utformas. Mängden kritik i besluten har ökat därefter. Dock poängteras att de allra flesta anordnarna lever upp till de nya kraven efter en revidering av kursplanerna.

4.2 Krav och stöd går hand i hand

Under 2016 har myndigheten fått i uppgift att ge råd och vägledning till utbildningsanordnare inom ramen för tillsyn. Myndigheten gör detta genom att svara på enskilda frågor om rättigheter och skyldigheter inom yrkeshögskolan samt genom att förse utbildningsanordnarna med underlag som hjälper utbildningarna att leva upp till författningarnas krav.

Sommaren 2016 publicerade myndigheten en vägledning för hur kursplaner ska utformas. I vägledningen redogjordes för hur kursplanerna ska vara utformade och vad dem ska innehålla. Den positiva effekten av stödmaterialet blev snabbt tydligt. Av de 92 inledande tillsynerna som blev färdiga efter sommaren hade nästan hälften av utbildningarna korrekta kursplaner. Bland de utbildningar som granskades innan sommaren hade cirka en fjärdedel korrekta kursplaner.

För att tillvarata de positiva erfarenheterna rörande råd och vägledning arbetar myndigheten med metodutveckling av tidiga insatser, det vill säga "etableringsstöd", för att ge stöd och styrning till utbildningsanordnare inför att de ska starta en utbildning.

4.3 Låg examinationsgrad behöver inte betyda att utbildningen är bristfällig

De regelbundna tillsynerna som genomfördes under år 2016 pekar på en intressant slutsats. Urvalet för den regelbundna tillsynen baserades på låg examinationsgrad. 20 av 21 utbildningar fick beslut med kritik. En närmare analys visar att en överväldigande mängd av denna kritik gällde bristande kursplaner samt uteblivna ledningsgruppsbeslut för att fastställa kursplaner och anta sökande till utbildningen. Även om dessa brister är allvarliga i sig, är de ofta förekommande i utbildningar som har väldigt hög examinationsgrad. Däremot kan myndigheten konstatera att väldigt få av de utbildningar som var föremål för regelbunden tillsyn hade nyligen haft en inledande tillsyn. Det kan eventuellt förklara de oftast förekommande bristerna, såsom felaktigt utformade kursplanerna. Därför kan myndigheten slå fast att gällande de utbildningar som granskades år 2016, var inte låg examinationsgrad kopplad till brister i regelefterlevnad.

4.4 Antalet anmälningsärenden ökar

Antalet anmälningsärenden ökar och andelen som avslutas med kritikbeslut har ökat jämfört med tidigare år. Myndigheten ser att en tänkbar förklaring till detta är en ökad kommunikation mellan myndigheten och studerande; mängden frågor till myndigheten från studerande, rörande bland annat studerandes rättigheter, har ökat. Bättre

informerade studerande kan förklara en ökad benägenhet att anmäla upplevda brister i en utbildning, samt att inkomna anmälningar i högre grad baseras på kunskap om aktuellt regelverk.

5 Granskning under 2017

Att kontrollera om utbildningarna följer det regelverk som styr yrkeshögskolan är en viktig uppgift. Därför är det viktigt att tillsynen åtnjuter ett stort förtroende hos utbildningsanordnarna och att det sätt som tillsynen genomförs på är väl förstått och uppskattat.

Myndighetens ambition är att på ett effektivt sätt fortsätta säkerställa god regelefterlevnad. För att åstadkomma detta kommer tillsynsverksamheten under 2017 att fästa ännu större vikt vid råd och vägledning för att kunna öka kunskapen om de rättigheter och skyldigheter som råder inom yrkeshögskolan. Detta innebär att tillsynen kommer att arbeta ännu närmare funktionen för anordnarstöd.

Därutöver kommer myndigheten att verka för att göra tillsynen och dess bedömningar ännu mer transparenta. Under 2017 kommer myndigheten att på ett antal nyckelområden publicera de frågor och överväganden som formar tillsynen. Förutom att skapa en mer förutsägbar process vill myndigheten visa utbildningsanordnaren på vilka områden och hur de ska utveckla sina verksamheter för att försäkra sig om en korrekt och rättssäker yrkeshögskola.

Bilaga 1: Vad är yrkeshögskolan?

Yrkeshögskolans utbildningar svarar mot ett verkligt behov på arbetsmarknaden och drivs i nära samarbete med arbetslivet.

Utbildningsanordnare kan vara exempelvis privata utbildningsföretag, kommuner, landsting och universitet och högskolor.

Eftersom yrkeshögskolan är behovsanpassad varierar innehåll och inriktning över tid. Nya utbildningar startar och gamla läggs ner allt eftersom arbetsmarknaden förändras.

Utmärkande för yrkeshögskolan är att de företag och organisationer som är knutna till utbildningarna är aktiva när det gäller såväl planering som genomförande av utbildningarna. Arbetslivets representanter sitter med i utbildningarnas ledningsgrupper. De kan också vara delaktiga genom att hålla i föreläsningar, delta i projekt och erbjuda praktikplatser.

Praktik är något som de flesta av yrkeshögskolans utbildningar erbjuder. Inom yrkeshögskolan kallas det praktiska lärandet LIA vilket är en förkortning för "lärande i arbete".

Utbildningarnas längd varierar, men de flesta är mellan ett och tre år. De spänner över en rad olika områden och vilka de är hittar du på vår speciella YH-webb www.yrkeshogskolan.se.

Samtliga utbildningar är eftergymnasiala och berättigar till studiemedel från CSN. De allra flesta är avgiftsfria, men det finns några som tar ut en studerandeavgift.

Utbildningarna kan beroende på kvalifikationsnivå leda till en yrkeshögskoleexamen eller en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Bilaga 2: Vad gör Myndigheten för yrkeshögskolan

Utifrån uppdraget med yrkeshögskolan bidrar myndigheten till att kompetensförsörja samhället genom att göra det möjligt för arbetsliv och individer att utveckla sin kompetens och synliggöra sina kvalifikationer.

Vårt huvuduppdrag är att ansvara för frågor som rör yrkeshögskolan i Sverige och verka för att utbildningarna tillgodoser arbetslivets behov av kompetens. Vår vision är att arbetsliv och individer har den kompetens de behöver för att kunna växa och utvecklas.

Vi analyserar arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan, beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljar statliga medel till utbildningsanordnarna. Vi främjar även validering i utbildningarna.

Vi ansvarar också för frågor som rör vissa utbildningar som ligger utanför yrkeshögskolan: eftergymnasiala konst- och kulturutbildningar som bedrivs av fristående skolor samt tolkutbildningar inom folkbildningen.

Myndigheten utövar tillsyn och hanterar klagomål på de utbildningar som ligger inom vårt ansvarsområde. Vi granskar även utbildningarnas kvalitet, framställer statistik och följer upp utbildningars resultat.

Vi är också nationell samordningspunkt för EQF (European Qualifications Framework) som ska göra det lättare att jämföra utbildnings- och yrkeskvalifikationer inom EU.

Bilaga 3: Hur genomförs tillsyn inom yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för att utöva tillsyn över yrkeshögskolans utbildningar.

Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att utbildningsanordnaren ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Myndigheten ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning till utbildningsanordnaren.

Tillsyn och ekonomisk granskning är de verktyg som myndigheten har för att säkerställa att beviljade utbildningar genomförs i enlighet gällande krav. I förlängningen bidrar granskningen till ett högt förtroende för utbildningsformen.

Nedan följer en kortfattad redogörelse för de huvudområden som tillsynen granskar.

Utbildningens innehåll och genomförande

Utbildningen ska förmedla de kunskaper som krävs för att utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet. Utbildningen ska präglas av såväl stark arbetslivsanknytning som teoretisk förankring. Det som lärs ut på utbildningen ska därför både ha sin grund i kunskap som genererats i produktion av varor och tjänster, och i vetenskap. Utbildningen ska utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås.

Ledning och utveckling

För varje utbildning ska det finnas en utbildningsanordnare som har huvudansvaret för att utbildningen genomförs utifrån lag och förordning. Arbetslivet ska ha en aktiv roll i utbildningens ledning och utbildningen ska utvecklas i samarbete mellan arbetsliv och utbildningsanordnare. De studerande ska ha insyn i- och inflytande över genomförandet av utbildningen.

De studerandes rättssäkerhet

Utbildningen ska genomsyras av demokratiska värderingar. Den myndighetsutövning som utbildningsanordnaren utövar vid antagning, examination och betygssättning av studerande till utbildningen ska präglas av rättssäkerhet för de studerande.

Olika typer av tillsyn

Inledande tillsyn

Den inledande tillsynen ska säkerställa att en utbildning följer författningarna från utbildningens början. Det är den vanligaste formen av tillsyn inom yrkeshögskolan och som därmed flest utbildningar går igenom. Till exempel granskar vi att ledningsgruppen har sammanträtt och fattat viktiga beslut om att anta sökande och fastställa kursplaner, att antagningsprocessen har varit rättssäker och att det finns en planering för utbildningens genomförande.

Urvalet av utbildningar inför årets inledande tillsyn baserades på en behovsanalys, liksom året innan. Analysen tittade på tidigare tillsynsbeslut på utbildnings- och anordnarnivå för att avgöra vilka utbildningar som skulle ha störst nytta av inledande tillsyn. Även de utbildningar och utbildningsanordnare som var nytillkomna blev utvalda för tillsyn.

Myndigheten genomför inledande tillsyn genomförs vid två tidpunkter varje år: en mindre omfattande omgång tillsyner på våren och en mer genomgripande omgång på hösten. Utbildningarna som fick tillsyn under våren 2016 valdes ut redan under hösten 2015.

Enligt samma upplägg valde vi hösten 2016 utbildningar som skulle få tillsyn under återstoden av 2016 och de första månaderna av 2017

Regelbunden tillsyn

Myndigheten genomför oftast regelbunden tillsyn i slutet av en utbildnings första år, eller senare för att säkerställa att utbildningsanordnaren genomför utbildningen enligt regelverket under hela livscykeln. Huvudfokus ligger på att följa upp att utbildningsanordnaren genomför utbildningen i samverkan med arbetslivet och att utbildningens innehåll och genomförande blivit så som anordnaren utlovat i utbildningsplanen och i den ansökan som låg till grund för tillståndsbeslutet.

I den regelbundna tillsynen följer vi också upp rättssäkerheten för studerande vid till exempel betygssättning.

Vi valde ut 21 utbildningar för regelbunden tillsyn. Urvalet baserades på utbildningarnas examinationsgrad. Det innebär att vi valde ut alla de utbildningar som 2015 rapporterade en examinationsgrad motsvarande 40 % eller lägre.

Anmälningssärenden och tillsyn på förekommen anledning

Utöver den regelbundna och inledande tillsynen genomför myndigheten tillsyn på förekommen anledning. Vi genomför oftast tillsyn på förekommen anledning efter en anmälan. I de allra flesta fallen är det studerande eller före detta studerande som anmäler brister i en utbildning. Vid några enstaka fall har personal verksam vid utbildningen skickat in en anmälan. Det förekommer också att myndigheten initierar ärenden på förekommen anledning. Dessa egeninitierade ärenden har oftast sitt ursprung i brister i studiedokumentation eller via andra signaler, såsom tidningsartiklar eller anonyma tips som vi bedömer vara trovärdiga.

Vi utformar utredningen utifrån behov och förutsättningar. I de allra flesta fallen fokuserar vi utredningen på de områden där det finns antydning om en eventuell brist. Vid tecken på mer systematiska eller strukturella brister har vi anpassat tillsynens genomförande och omfattning.

Tillsyn på förekommen anledning kan ske upp till två år efter att en utbildning är avslutad.

Ekonomisk granskning

Den ekonomiska granskningen följer upp utbildningsanordnarnas rekvisitioner i relation till mängden studerande antagna till utbildningen. De flesta ekonomiska granskningar kontrollerar utbetalningar för studerande som under utbildningens gång har avbrutit sina studier eller gjort studieuppehåll.

I samband med myndighetens löpande arbete framkommer ibland uppgifter som föranleder ekonomisk granskning. I samband med inledande tillsyn av yrkeshögskoleutbildningar granskar myndigheten att de förutsättningar som ligger till grund för respektive utbildnings statsbidrag också finns i realiteten.

Den ekonomiska granskningen bestod av en systematisk genomgång av rekvisitioner på cirka 676 utbildningar som avslutades 2015. Utöver detta har ärenden inom ekonomisk granskning initierats utifrån signaler från tillsyn och studiedokumentation.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se